

em comunica que *mala folla* 'pega, desgràcia, desmanyotament' és ben usual a Val.: «quina mala *folla* tens!» «és un home de molt mala *folla*: no m'és gens simpàtic», «vés-te'n mala *folla*: tot lo que toques ho trenques», «té més mala *folla* quan parla» (c. 1957): ell opina que és valencià genuí i que d'aquest ve l'ús en cast. popular. No existint en absolut en carècters catalans i tenint en compte les dates i caràcter de la documentació en les dues llengües (no figura ni en C. Ros o Sanelo i el que posa Escrig, 1851, no es veu clar si és això i en tot cas inspira desconfiança), totes les aparences són del contrari; i encara que no gosó descartar del tot la possibilitat d'una creació germanesca valenciana, sembla que realment és més cosa de la Mancha i Andalusia. De tota manera hauria de relacionar-se més aviat amb *afollar* que amb *folli* i derivats d'aquest. — ⁵ *Folli* 'cast. *hollin*', probablement és manllevat i no pas res d'autòcton, i ja no solament per raons geogràfiques (àrees petites, separades i frontereres) sinó per les fonètiques: que no pot ser català estricte és evident fonèticament (cf. *-itja*, *-igen* < ÌGINEM), ni mossàrab: hauria de ser, si de cas, mossàrab catalanitzat amb *-i* < *-in*, però tampoc és gaire versemblant que el resultat de ÌGINEM fos *-in* en mossàrab i no més aviat *-iyina*, *-iya* o *-igen*; segurament catalanització d'arag. o cast. dial. *follin* (en data més o menys tardana). De *fuligo*, *-ginis*, com a mot erudit, és derivat *fuliginós* (Bulbena, 1905; *DOrt.*; «que fa molt fum en cremar-se», Fontserè, *CiFiNat.*, p. 109); *fuliginositat*.

FOLLAR i, generalment, AFOLLAR, 'malmetre, destruir', *afollar-se* 'avortar', derivat de la mateixa arrel que el fr. *fouler* 'trepitjar', 'rebregar, esguerrar', cast. *hollar* 'trepitjar, petjar', i oc. *folar* 'batanar' (aquest també en parlars d'Itàlia i dels Alps); probablement no són més que un derivat del ll. vg. FÜLLARE 'batanar, batre i piconar draps', derivat tardà del ll. FÜLLO, -ONIS, 'batanador, draper que batana', des d'on van passar a la idea de 'batre, copejar, fer malbé'. □ 1.ª doc.: S. XII.

«Zo són clams de tots los hòmens de Sen Pere d'Escales --- al bispe e tot lo covent, d'En B. dez Vilar e de son pare, que an la casa de Sen Pere *afolada* e desfeita --- per les sues folees --- fo la casa de Sen Pere trencada, e robada e cremada», doc. del S. XII de l'Alt Cardener (PPujol, *Docs. Vg. Urg.* iv-3); «auzberg --- ni donad ni *afolad* que se perdes<s>e ---», doc. de Puigverd d'Urg. de 1164 (MiretS, *El més antic text*, pàgina 16).

També el tenim en el *Consolat*: «pot-les metre, aquelles portades, en qual loc se vulla; e si-s banyen o s'*affollen*, lo senyor de la nau no li és tengut» (cap. 86, ed. Pard., p. 126; més freqüent, però, en aquesta obra és *guastar* en aquest sentit); i en Llull: «los demonis --- qui són los set peccats mortals --- aquestes set bèsties destruen e *afollen* e corrompen los béns qui són Vostres per creació e per senyoria», *Art de Contempl.* (comprès en el *Blanq.*, *NCL.* III, 174.23). I tam-

bé el trobem en bastants altres docs. de l'època arcaica, com un de ross, de l'any 1292 (Alart, *RLR* iv, 510) en un que potser és de l'Emp., dels anys 1279-99' (*BABL* VII, 242), en un de tortosí de 1386 (*BABL* XII, 189, cf. ací en *SOLLAR*); vegeu, encara, *afollar* en StVicentF (*Quaresma*, 282.120, cf. ací *FERIR*); per a 'espatllar, malmetre (una narració)': «*molt afolla* les noves mal recomptador» en la compilació de proverbis àrabs del S. XIV, que cita el *DBal*.

Una acc. predominant en la llengua moderna és *afollar-se* 'avortar', que ja tenim en JRoig: «del que remenen, / talen, despenen, / del que *degollen*; / quant *se afollen* / o han parit, / volen lo lit / encortinat / e ben parat: / cambra arreada / ---», *Spill*, v. 8310. I molt freqüent és sobretot el participi *afollat*, en el qual és especialment freqüent, i molt idiomàtic el significat de 'esguerrat, mutilat, alesiat'; ja a la fi del S. XIV: «per tu no sia menyspreat / contret, manxol ni *afollat*: / mas loa Déus qui t'a gardat / de semblant cosa», Turmeda (*Bons Amonestaments*, v. 246, *NCL.* x, 153.14); «demanava per què no treballava; e ella li dix com era *afollada* de les mans», Recull d'Exemplis d'Ag. (CXXII, 116); «tots aquells qui seran *afollats* de qualsevulla de sos membres, que armes no poran portar, aquests tals hagen tres parts», «sí era coixo o *afollat* d'algú de sos membres», JoMartorell (*Ag.* i, 83, 150); «quansevol dona que hi hagi partera / l'infant o la infanta qu'ella parirà / no serà contret ni tult / ni tampoc *afollat*», cançó recollida en el Penedès, MilàF. (*Romillo.*, 64); bal. *cabra afollada* 'la que no té llet a cap mamella o només en una', a Manacor, Binissalem i Menorca (Migjorn Gran), *BDLC* IX, 279.

Però, per més que la forma en *af-* sigui de bon tros la més freqüent, no deixem de trobar alguna resta d'una variant, segurament més primitiva, *foliar*, que se m'ha fet trobadissa amb la grafia *folar* en un doc. de Cervera de 1373 (*BABL* VI, 200, veg. context s. v. *reixat*), i també en el sentit 'trepitjar el raïm per fer-ne vi' es troba *foliar*, AlcM, en un doc. de Banyoles de 1350 i en dos altres textos del S. XV; «vuyt càrregues de verema *follada*», inv. d'Igualada 1564 (*BDLC* XVI, 104). Avui aquesta forma sembla usar-se encara en el bisbat de Girona, no sols en el sentit de 'trepitjar (el raïm)', baix emp. (Llofrui, *BDLC* IX, 94), sinó també en el de 'afollar un niu': «no hi ha pastor més destre a la rodona / en *foliar* nius y manejar la fona», Apelles Mestres (*J. Flo.*, 1885, 75); «el fantasma pahorós, que venia a *foliar* els meus amors», «de resultes de la cayguda del roure, en què --- *follava* 'l niu de gafarons», MVayreda (*Puny.* VIII, 137; IX, 155); «*foliar-se*: avortar la femella, no arribar a bé alguna cosa» en el gloss. de Ruyra a *La Parada* (*O. C.*, 379b).

Tenim el nostre mot, així mateix, en llengua d'oc. Allí, però, rima sobretot en ò oberta, i tampoc pel sentit no és diferència radicalment del mot que significa 'enfollir, fer tornar boig'. En *Flamenca* apareix força sovint i amb sentits pròxims als del català, rimant en ò: «saí e lai taston e pescan, / baison, abrasson e acòllon, / e garo-s ben que non s'*afòllon*,